

"La sobirania total és poc probable"

L'estudi 'Catalunya 2015: opcions polítiques per al proper mil·lenni' està impulsat pel Centre Català de Prospectiva, una entitat al front de la qual hi ha Jordi Serra. En aquesta entrevista explica el perquè de l'estudi i els seus continguts.

Jordi Serra té 31 anys i és llicenciat en Dret. En el seu currículum ocupa un lloc destacat un màster en ciències polítiques als EUA, seguint l'especialitat de prospectiva. Actualment és el director del Centre Català de Prospectiva (CCP), una entitat privada integrada a la World Future Studies Federation. A l'executiva internacional de la WFSF hi ha Fèlix Martí, director del Centre Unesco de Catalunya, l'entitat catalana que acull físicament el Centre de Prospectiva. Quan un es troba amb Jordi Serra, la primera pregunta és obligada: què és això de la prospectiva?

—La prospectiva és la ciència que estudia el futur per intentar comprendre'l i poder-lo influir. Té dues vessants fonamentals. La primera, intentar comprendre millor per què s'esdevenen les coses. La segona, veure quin marge d'actuació tenim per fer que s'esdevingui allò que considerem més positiu per als nostres interessos o evitar que passi allò que considerem perjudicial.

—*Quin reconeixement té la prospectiva?*

—D'una banda, existeixen dues organitzacions internacionals. Una és la World Future Society, que tot i dir-se mundial, és bàsicament dels EUA, i té uns 23.000 socis. Després hi ha la World Future Studies Federation, on estem nosaltres, que tot i ser més modesta, té membres a 140 països. La prospectiva és una ciència que s'ensenya a universitats d'arreu del món, des de França o Itàlia, fins al Japó o Austràlia. Aquí, s'ensenya a la Universitat d'Alacant, però les universitats del Principat són reticents o hostils a la prospectiva. L'única que ha inclòs ensenyaments de prospectiva és la Universitat Politècnica de Catalunya, en un programa de post-grau sobre sostenibilitat i canvi social.

—*Per què creu que hi ha aquest recel?*

—Perquè no és clar que sigui del tot una ciència. Té el problema que estudia un objecte que no existeix. El futur no existeix, i en el moment en què s'esdevé, deixa de ser futur. Nosaltres el que diem és que el futur no existeix, però existeixen rastres, indicis, dades que ens permeten estudiar-lo. Igual com la història estudia

el passat, i el passat no existeix, sinó que el que existeix són les restes que ens queden d'aquest passat. El problema de l'objecte afecta la majoria de les ciències socials.

—*I el Centre Català de Prospectiva, a què es dedica?*

—El Centre té diverses línies d'activitat. La primera, és la recerca, tant per iniciativa interna del CCP com per encàrrecs externs, d'institucions o empreses. La segona, és la formació, en forma de cursos o conferències. I la tercera, és la de publicacions, amb la revista *Papers de Prospectiva*, que s'edita en català i en anglès.

—*Teniu gairebé elaborat un estudi sobre les opcions polítiques per la Catalunya del proper mil·lenni. Per què vàreu decidir fer aquesta recerca?*

—Primer perquè un dels objectius històrics del Centre ha estat explorar el futur de Catalunya. Cap a l'any 1992 l'Institut Català d'Estudis Mediterranis (ICEM) va editar un estudi que es deia *Catalunya 2010: prospectiva mediterrània*. Va

ser el primer estudi de prospectiva fet a casa nostra. Un bon treball, sobretot pel que fa a aspectes demogràfics, econòmics i socials. Però s'hi trobaven a faltar els aspectes polítics. No pots estudiar els futurs polítics de Catalunya ignorant la variable política. La història de Catalunya dels dos darrers segles ve determinada per la tensió per mantenir la seva identitat política. Ignorar-ho ens semblava deixar de banda un

"Si part de les competències tradicionals dels estats estan ja subrogades a unes altres instàncies, la sobirania ja no es pot plantejar en el sentit clàssic. El concepte de sobirania plena cada vegada es veu més perforat."

factor molt important. L'estudi ja està gairebé enllestí, amb els escenaris dibuixats. Ara, el que volem fer és contrastar-lo externament.

—Per què l'estudi de l'ICEM va optar per deixar de banda aquest factor polític?

—Els van optar per posar èmfasi en la qüestió de l'arc llatí. És un institut que depèn de la Generalitat, i tocar temes polítics... Si vols tocar temes polítics en perspectiva no has de tenir cap mena de limitació, no hi ha d'haver cap tema tabú. L'ICEM va fer un estudi que, tot i ser rigorós, va voler ser una mica desencañador. Qualsevol cosa que dius sobre el futur provoca un efecte, que pot facilitar que allò s'esdevingui o evitar que passi. Ells van intentar que la idea de l'arc llatí cobrés interès.

—En principi preveieu tres escenaris principals de futur per a Catalunya: la integració, la federació o la sobirania. Per què aquests tres?

—Són tres possibilitats que se situen en un eix, els extrems del qual són la integració, amb una Catalunya equivalent a una demarcació administrativa, fins a l'altre extrem, amb una Catalunya sobirana, independent. Aquestes dues situacions ens defineixen els tres escenaris, amb la posició intermèdia, que seria la federació. Hi hauria altres escenaris possibles, sobre els quals també hi treballem, com la possibilitat que la UE fracassi i Catalunya s'hagi de buscar la vida per altres bandes. Aquest escenari preveu la possibilitat que Alemanya perdés interès en la UE.

—El model de sobirania que planteja l'estudi no equival exactament al concepte d'independència que es coneix tradicionalment. No és viable la independència?

—Avui dia, plantejar-se la independència com a sobirania plena, total, és poc probable. Catalunya ja es troba integrada en estructures com la Unió Europea, l'OTAN, la UEO. Plantejar-se una sobirania plena significaria haver de sortir d'aquestes estructures. Si part de les competències tradicionals dels estats estan ja subrogades a unes altres instàncies, la sobirania ja no es pot plantejar en el sentit clàssic. Per exemple, si Catalunya arribés a ser independent, es plantejaria tenir un exèrcit o miraria de tenir un conveni de seguretat dins l'OTAN? Havent-hi moneda única, Catalunya es plantejaria recuperar una moneda pròpia? El concepte de sobirania plena cada vegada es veu més foradat.

—L'estudi fa poques referències a l'articulació dels Països Catalans. És un projecte que no té futur?

—El projecte dels Països Catalans, com el de l'arc llatí, són qüestions que estan allà, que tenen un poder d'evocació o de suggeriment molt fort, però una transcendència pràctica més dubtosa. El concepte de Països Catalans està sotmès a una crítica molt forta. Si s'obris pas a una articulació més flexible de les diferents realitats culturals que els integren,

SUSANNA SÁEZ

s'obriria la possibilitat que aquestes comunitats tendissin a una major compenetració. En aspectes econòmics, ja hi ha una certa sintonia. Tal com es planteja ara, el terme Països Catalans està en punt mort. O bé es redefineix, o bé s'anirà convertint en un concepte romàntic, de poca transcendència pràctica.

—Dels tres escenaris que dibuixeu, quin seria el més viable?

—Hi ha dos escenaris més tendencials, perquè poden ser la continuació lògica de tendències que ja existeixen. El de major integració, amb pèrdua d'identitat i major assimilació per part d'Espanya. I l'altra, el d'elevat el sostre de l'autogovern però sense plantejar-se ser efectivament sobirans. L'escenari de la sobirania és més rupturista. Entrar en un procés d'independència implica un trencament. Demana una voluntat política molt forta, que se surt de les tendències. No per això vol dir que sigui més o menys possible. Als dos primers hi porta el desenvolupament dels fets, mentre que la sobirania demana una presa d'iniciativa per part dels actors.

"Tal com es planteja ara, el terme Països Catalans està en punt mort. O bé es redefineix, o bé s'anirà convertint en un concepte romàntic, de poca transcendència pràctica."

Pere Martí